

Sonja Sever
Bebček Miha

Ilustriral M. Sedej

Končno so se ustavili pred velikim poslopjem sredi trga. Dva orožnika sta nadaljevala pot, a tretji je Mihca vodil skozi ogromna vrata v stavbo. Tu ga je peljal po visokih stopnicah in dolгих hodnikih ter ga naposled porinil v prostorno sobo. Pri veliki mizi je sedel za visokimi kupi papirja star gospod, zatopljen v svoje spise. Počasi je dvignil sivo glavo in se začudeno zagledal v Mihca. Orožnik je vojaško pozdravil, mu nekaj pripovedoval in predal popisane papirje. Gospod jih je dolgo in pazljivo čital.

»Kaj neki bo sedaj ta gospod storil?« je plaho razmišljal Mihec. Čim dalje ga je gledal, tem bolj se ga je bal. Grozeče so se gospodu

stiskale obrvi in zdaj pa zdaj ga je prodirno pogledal. Končno je odložil papirje in ga s strogim obrazom nekaj vprašal. Mihec je pozorno gledal na njegove ustnice, toda ni ga razumel, ker je prenatlo govoril. Tedaj je orožnik počasi in razločno vprašal Mihca:

»Si ti zažgal senik?« in mu delal znake z rokami.

»Ne, ne!« je Mihec živo odkimal in z rokami in čudnimi glasovi skušal dopovedati, da je spal doma, ko je gorelo, in da je v seniku delal le svoja

krila in nič drugega ter pri tem zakrilil z rokami kot bi hotel leteti.

Sodnik ga je začudeno gledal, le toliko je razumel, da fant taji požig in da mora biti res pravi bebec. Dolgo ga je opazoval, kakor da ne bi vedel, kaj naj stori. Naposled je nevoljno skomizgnil z rameni, namočil pero in nekaj napisal. Pismo je dal orožniku, ki je spet vojaško pozdravil in odvedel dečka iz sobe.

Kako je Mihcu odleglo, ko ni več videl strogega obraza sodnika. Orožnik ga je spet peljal po dolгих hodnikih in po stopnicah ter se končno ustavil pred zaprtimi železnimi vrati. Tu je pozvonil in vrata so se odprla. Na pragu je stal starejši mož v zeleni suknji z zvezdami na ovratniku. Temu je orožnik predal pismo in snel malemu ujetniku verige z rok.

Mihcu so od sreče zažarele oči. Že je mislil, da se bo sedaj lahko svoboden vrnil domov. Toda — o groza! Tuji mož ga je čvrsto prijel za roko, potegnil k sebi, orožnik pa je odšel in železna vrata so se zaprla!

Mihec je bolno zaječal. Ujet je, ujet v tujini, kakor ptica v kletki. »Pustite me ven, saj nisem kriv, pustite me!« se je uprlo v njem in silno se je mučil, da bi to dopovedal pazniku. A vse zaman. Tudi ta starček ga ni razumel. Še čvrsteje ga je stisnil za roko in odvedel s seboj. Na koncu dolgega hodnika je odprl mala vrata in ga porinil v mračno izbico ter zaklenil vrata za njim.

Kaj je sedaj ubogi Mihec pretrpel, ni moči opisati. Prestrašeno je strmel okrog sebe. Sam je bil, čisto sam, med tesnimi zidovi. Le malo svetlobe je prihajalo skozi visoko, močno zamreženo okno. Zdelo se mu je, da ga bodo stene zadušile in da se pogreza v črno brezno. S silo je skušal odpreti vrata, trkal in butal je vanje in nečloveški glasovi so se mu izvijali iz prsi. »Mama, mama, na pomoč!« je kričalo v njem. Jokal in divjal je, dokler se ni ves utrujen in spehan zgrudil pred vrati.

Tako ga je našel paznik, ko je vstopil z večerjo.

»Nikar fant, saj te ne mislimo obesiti!« je dobrodušno zagodrnjal, dvignil Mihca s tal in ga skoraj nežno posadil na posteljo. Nato mu je prigovarjal, naj nikar ne divja, naj bo pameten in lepo pojé večerjo. Mihec je začudeno gledal zdaj paznika, zdaj skledo s kadečo se kašo. Saj se mu je po vsem tem, kar je doživel, kar čudno zdelo, da še nekdo tako lepo ravna ž njim in mu celo prinese jesti. Kakor žarek sonca je toplo posijalo v Mihčevem srcu. Hvaležno je pogledal moža, s tresočo roko prijel za žlico in zajel kašo. Kar teknila mu je in hlastno jo je pojedel. Saj pa je bil revček res že zelo lačen, od sinoči še ničesar ni pokusil. Pazniku se je ta slabotni nebolglijeni bebec nehote smilil in čakal je pri njem, dokler ni pojedel.

»No vidiš, vse si zmazal!« mu je dobrohotno prikimal. »Le pameten bodi in malo potrpi, saj nismo tako hudi. Sedaj pa mirno lezi v posteljo in zaspi, gotovo si že truden,« mu je še rekel in pokazal ter odšel.

Spet je bil Mihec sam. Dolgo je še gledal v vrata, ki so se zaprla za paznikom. Kako rad bi vprašal dobrega starčka, kdaj ga bodo pustili domov. Toda gotovo ga tudi on ne bi razumel!

V izbici je postajalo vedno bolj mračno. Mihec je ždel na postelji in se zagledal v tisti mali košček neba, ki ga je videl skozi zamreženo okence. Nebo se je čedalje bolj temnilo in zdajci sta se vžgali na njem dve zvezdici in mehko lukali v izbico. Mihcu je postalo nenavadno toplo pri srcu. Mar niso to mamine dobre oči, ki ga sedaj ljubeče gledajo z neba?

»O, mama,« je sklenil roke in vroče prosil: »Pomagaj mi, da pridem spet domov, da končam krila in poletim k tebi! Prosim, mama, poglej, kaj dela sedaj moja uboga sivka! Ali že spi v svojem hlevčku, ali je v strahu pred surovimi ljudmi pobegnila v gozd? Prosim, mama, ne daj, da bi z njo slabo ravnali!«

In glej! Kakor da bi mamine oči res šle iskat sivko, sta zvezdici zdajci izginili za rahel oblak. Mihec pa je bil prepričan, da ga je mama slišala, in nič več se ni čutil tako zapuščenega. V tem lepem razpoloženju se je sprožil na posteljo in kaj kmalu so ga sanje odnesle ven iz te ozke izbice v domači kraj.

Nenadoma se je znašel pred vasjo sredi ceste. Roke mu niso bile več vklenjene, tudi orožniki ga niso vodili. Svoboden je bil, svoboden!

Ves srečen je pohitel skozi vas, proti domači bajtici. In glej, nihče ni več gledal grdo in sovražno za njim. Vsi, prav vsi so mu prijazno kimali v pozdrav. Kaj kmalu so ga obkrožili tovariši in kakor nekoč veselo tiščali okrog njega. Celo županov Francek mu je prišel naproti, ga proseče pogledal, kakor bi hotel reči: »Oprosti!« in mu ponudil roko. Mihec se ni nič premišljal. Veselo mu je stisnil desnico. Pozabljeno je bilo vse, kar se je zgodilo. V spremstvu veselih tovarišev se je vzpel na klanec. Glej, mar ga ne čaka tam na pragu sivka? Urno je pohitel k njej in jo ljubeče objel. A sedaj še krila. Kaj je ž njimi? Hitro je stekel proti gozdu. Toda kako se je začudil, ko je dospel na reber!

Tam je stal županov senik, prav takšen kot nekoč, o kakem pogorišču ni bilo sledu. »Hvala Bogu!« si je oddahnil Mihec. »Bile so le grde, moreče sanje.« Brž je pohitel k seniku in radovedno odprl vrata. In glej čudo, na leseni steni so visela njegova krila, popolnoma izdelana, prekrasna in velika, prav taka kakor si jih je zamislil. »Kdaj neki sem jih končal?« je ugibal. Toda tega se nikakor ni mogel spomniti. Urno jih je snel s stene in pohitel z njimi na travnik. Tu si jih je brž nataknil.

Joj, kako so bila lahka! Saj komaj čuti, da jih ima na sebi! Široko je razprostrl roke in zamahnil. In glej! Rahlo se je dvignil s tal. Zamahnil je drugič in dvignil se je še više. Mahal je še in še in kmalu se je kakor postovka zibal v jutranjem vetru. Veselo je zakrožil nad vasjo, O, kako so se tedaj vaščani čudili! Drli so skupaj in mu veselo mahali v pozdrav.

Toda Mihec se sedaj ni menil za vaščane. »Mama, k tebi pridem!« je srečno zapelo v njegovi duši. Močnejše je zakrilil in se dvignil v sinje višave. Kakor orel je brzel proti srebrnim oblakom in zlatemu soncu. Vas, polja in gozdovi so ostali daleč pod njim. Komaj, da jih je še videl. Krilil je čedalje močnejše in vse hitreje se

je dvigal. Že je srečal srebrne meglice in glej tam med belimi oblaki so zablestela zlata nebeška vrata. Mihcu je od začudenja zastalo srce.

»Raj! O mama, že sem pri tebi!« je zavriskalo v Mihčevi duši. Krepko je zamahnil s krili, toda joj! ta hip je z glavo zadel v trd leden oblak in nebeška vrata so izginila. »Uuuu!« je Mihec glasno zaječal in bolno nakremžil obraz. Prebudil se je. »Kje so krila? Kje nebeška vrata?« se je prepadeno oziral. Skozi okence se je razlival jutranji svit po tesni izbici, a mesto v nebeških višavah se je znašel na trdih tleh zraven postelje.

Postal je silno žalosten. Torej vse, kar je pravkar tako lepega doživel, so bile le sanje. Resnica je le, da so ga zaprli kot požigalca v ječo. Žalost ga je tako prevzela, da se mu še vstati ni ljubilo in kar na tleh se je mlo razjokal.

»Kaj pa je s teboj, fant, da si spet na tleh?« se je začudil paznik, ki je vstopil z zajtrkom. Ko je videl siromašnega dečka vsega v solzah, se mu je silno zasmilil. Nežno ga je dvignil s poda in zagodrnjal: »Bog ve, če je revček sploh kaj kriv, prav nič ne kaže, da bi bil tak.« Peljal ga je k mizi in ga tolažil:

»Nikar ne bodi žalosten, saj bo še vse dobro, sedaj jej, tukaj sem ti prinesel zajtrk!« in mu še sam namočil kruh v mleko.

Kako je Mihcu dobro dela ta nežnost! Tega paznika je skoraj že vzljubil. Z rokavom si je zbrisal solze in ga tako mlo pogledal, da je postalo starčku kar toplo pri srcu. Ves raznežen je dejal:

»No čakaj, da ne boš lačen, ti prinesem še kos kruha posebej.« In res je prinesel Mihcu še pol velikega hlebca.

Ko je naposled ostal Mihec zopet sam, je še dolgo zamišljen ždel ob mizici in počasi jedel kruh. Njegovi prsti, ki nikoli niso bili vajeni mirovati, so si naenkrat kar sami našli delo. Gnetli so mehko sredico kruha in glej, naenkrat je stala na mizi ljubka kozica sivka.

»O, kako lepe stvari se lahko naredijo iz kruha!« se je razveselil Mihec in urno gnetel mehko sredico. Sivka mora seveda tudi imeti pašo in z veliko vnemo je ustvarjal listnato grmovje, travico in cvetice. Tako je bil zaverovan v svoje delo, da je popolnoma pozabil, kje se nahaja. Še opazil ni, kako naglo je potekal čas.

»Oho, kaj pa je to?« se je široko nasmejal paznik, ko mu je prinesel kosilo. »No čuj, ti si pa pravi umetnik,« se je začudil in si natančno ogledal kozo na cvetoči paši.

Mihcu so zasijale oči in hitel je tolmačiti dobremu možu, da je to njegova kozica sivka, ki mu daje vsak dan mleko in katero on vodi na pašo. Kazal mu je tudi, katere trave in cvetice najrajši jé.

»A, tako, tako!« mu je dobrodušno pokimal val paznik, dasi ni mnogo razumel. »No, že vidim, da nisi preveč lačen. Končno pa le moraš nekaj delati in je še vedno boljše kot da bi se jokali. Čakaj, prinesem ti še kruha, skorje pa moraš pojesti!«

Mihec ga je še dokaj dobro razumel in medtem ko je paznik šel po nov hlebec, je urno drobil skorje v juho in hitel jesti, da bi čimprej nadaljeval delo.

Marljivo je potem oblikoval ves popoldan in kaj kmalu je pod njegovimi spretnimi prstki zrastel mali hlev za kozo, nato še oreh in domača kočica. Ko je tako delal, je bil v duhu ves doma na klanecu in je skoraj pozabil na svoje gorje.

Z žarečim obrazom je zvečer kazal pazniku svoj dom in mu natančno razkladal, kje je sedel z mamo in kod hodi vsak dan s kozo. Starček se ni mogel dovolj načuditi, saj še v svojem življenju ni videl dečka, ki bi znal narediti tako ljubke stvari, pa kar iz kruha! Stvarce so bile kakor iz rumenega porcelana. »Škoda za fanta,« je zamrmral, ko mu je voščil lahko noč in ga zapustil.

Znočilo se je in Mihec je iskal tisti dve zvezdici, ki sta ga sinoči tako dobrotljivo gledali skozi okence. In res, spet sta zasijali na nočnem nebu. »O mama, glej, kaj sem naredil!« se je razveselil in kazal s prsti na svoj umotvor. »Mar ni ta kozica čisto podobna naši sivki? Barva seveda ni prava, sivkica pa je le! A oreh, hlev in hišica in cvetice na paši, mar niso prav take kakor v resnici?«

Tako se je v duhu še dolgo razgovarjal s svojo materjo, dokler se nista zvezdici odmaknili izpred okna. »Lahko noč!« je še želel mami, legel na posteljo in zaspal.

To noč Mihec ni imel posebnih sanj. Le enkrat se mu je zdelo, da je drobna sivka na mizi žalostno zameketala. A glej, ko je drugo jutro odprl oči in pogledal na mizico, kozice ni bilo. »Kdo jo je vzел,« se je preplašil, brž skočil s postelje in jo začel iskati. Na mizi je res ni bilo, niti pod njo. Ne da bi ponoči oživila in se začela sprehajati! Iskal jo je povsod in glej — tam v kotu za posteljo je ležala njena glavica. »Uboga sivkica, kaj se ti je vendar zgodilo?« jo je pomiloval in brž odmaknil posteljo. Vidi, vidi! V steni je bila majhna luknja. »O, sirota sivka! Miška te je odnesla in pojedla!« je žaloval za njo.

»Kaj pa zopet delaš, fant?« se je začudil paznik, ko je vstopil in našel posteljo sredi izbe, a Mihca čepečega v kotu. Mihec mu je pokazal žalostne ostanke svoje kože in luknjo v zidu ter mu z usti in rokami dopovedoval, kako mu je miška pojedla sivko.

»O, šmentana stvar,« se je zakrohotal paznik, »star sem že in marsikaj sem doživel, da bi pa miška kozo pojedla, nak, tega pa še nisem slišal. No, kar potolaži se, boš že drugo naredil, saj sem ti tu prinesel dovolj kruha! Sicer pa glej, glej!« je pokazal s prstom na mizo. »Tvoja miška se ni zadovoljila le s kozo, tudi pol grma in kos hleva ti je porustala!«

Sedaj pa se je še Mihec od srca smejal. O ta poredna miška, kaj je vse naredila! Toda nič se ni hudoval nanjo in kaj bi se tudi! Mar mu ni že v zibelki vedno nagajala in mu odnašala skorjice kruha?

Ko je bil Mihec zopet sam, je brž hitel popravljati škodo in kmalu se je na paši pasla nova sivka, skoraj še lepša kot prva. Da bi imel pri sebi vse, kar je ljubil, si je nato naredil še mamin grob. Na gomilo je zasadil cvetice, pri vzglavju postavil križ, da je bil prav tak kot v resnici. Pri tem delu mu je postalo toplo in žalostno pri srcu, in ko je bil grobek gotov, ga je dolgo s solznimi očmi gledal.

Tako potrtega je našel paznik, ko mu je prinesel kosilo. Sočutno je gledal ubogega fanta in si skrivaj obrisal solze. Z okorno roko mu je pogladil lase in ga tolažil, kakor je pač vedel in znal. Mihec že dolgo ni bil vaje take nežnosti in hvaležno ga je gledal s svojimi temnimi očmi. O, kako rad je imel tega starčka! Saj je bil edini, ki je še imel zanj toplo besedo in lep pogled. Kar težko mu je bilo, ko je odšel.

Ko je bil Mihec sam, se je spet zagledal v materin grobek. Nesreča, ki se mu je zgodila poslednje dni, se je zdajci s vso težo zvalila nanj in solze so mu kar vrele iz oči. O, zakaj ni že prej končal kril in zletel k mami! Sedaj ga ne bi mogli tako zapirati. Krila in spet krila so mu prihajala na misel in nevede so začeli njegovi prsti gnesti mehek kruh. Na mizici so rasla čudovita krila, Mihčev obraz pa se je čedalje bolj jasn timer kmalu je bil spet ves v svojem delu.

»Kaj pa naj bo to?« je zvečer začudeno vprašal paznik in si ogledoval nenavadno tvorbo. Mihec je krilil z rokami in mu dopovedoval, da so to krila, s katerimi bo poletel.

»A, tako, letel bi rad,« se je muzal starček. »No, ker si bil tako priiden, boš že jutri izletel iz te sobice.« Pokazal je na vrata in jih široko odprl.

»Jaz da bom šel skozi vrata, jutri, potem ko bom spal in se spet prebudil in potem letel?« je Mihec razburjen spraševal z očmi in rokami.

»Da, da,« je prikimal paznik, ki se je v teh kratkih dveh dneh že dokaj dobro naučil čitati Mihčeve misli. »Te stvari pa,« je pokazal na ljubke stvarce na mizi, »boš pustil meni za spomin. Jaz jih bom lepo spravil v omaro, da jih ne bodo miške pojedle.«

»Seveda, seveda vam jih poklonim!« je vneto prikimal Mihec, »a do jutri vam še naredim sebe, Mihca, ki pase kozo.«

»Tebe tukaj pri koči,« se je zasmel starček, »no pa dobro.«

»Da, da,« je prikimal Mihec in se takoj vneto lotil dela.

Pazniku se nocoj ni mudilo, ta poslednji večer bo še malo posedel pri svojem varovancu, ki mu je kar prirasel k srcu. Z zanimanjem ga je opazoval pri delu. Koliko duše je v tem otroku, se je čudil. Saj se je to izražalo v vsaki cvetici in v vseh teh ljubkih stvareh je košček pravega življenja. Da bi tak otrok zažgal senik iz zlobe? Ne, v to že od prvega dneva ni verjel. Mogoče pa je imel revček nesrečo in še opazil ni, kaj je naredil. Svet je pač takšen, da naglo sodi in najprej udriha po nemočnem siromaku. No, sedaj pa bo zate dobro, kovač in župnik sta lepo poskrbela. Da, da, nadarjen si in mnogo tega se boš naučil in tudi lakote in mraza ne boš trpel! Medtem ko je paznik tako razmišljal o usodi svojega malega prijatelja, je ta pridno delal in kmalu posadil Mihca iz kruha in s šibo v roki zraven kože.

»O, šmentani fant!« se je široko zasmel starček, »saj je res prav tebi podoben! Prav, prav, tako te bom imel vsaj vedno pri sebi. No, sedaj pa je dovolj, pozno je že, a jutri navsezgodaj odrineva!«

Pobral je posodo, želel Mihcu lahko noč in odšel.

(Dalje.)

Winkler Venceslav

Cesarjeva hruška

Ilustriral Fr. Godčec

Cesar Janez iz Devete dežele je bil preprost človek. Oblačil se je kakor kak gruntar in ob nedeljah se je vozil s parom konj po deželi ter se ustavljal po vaških krčmah, dajal kmetom za pijačo ter prepeval z njimi, pozno v noč se je pa vračal v svoj grad in drugo jutro nadaljeval z vladarskimi posli. Drugače pa je bil navdušen za kmetijstvo in je imel na svojem cesarskem vrtu najlepše drevje, najznamenitejša pa je bila čudovita hruška sredi vrta, ki jo je sam obrezoval in sam zalival in gnojl. Ta hruška je imela neke zdravilne lastnosti in to nesrečo, da jih niso nikoli mogli dodobra spoznati, zakaj, ko se je približal čas, da bi bilo treba sadove obrati, so kake noči izginili. Nihče ni vedel kam in kako, sodili so pa, da so na delu premeteni tatovi, ki znajo svoj posel opraviti na najbolj prevarljiv način. Ves dvor se je jezil, hlapci so kleli od jeze, vrtnarji so si pulili lase in stražniki so se bali za glavo. No, tatov niso mogli odkriti in hrušk tudi ni bilo. To se je godilo leto za letom. Cesar je postavil pod hruško stražo, stražit so šle ženske, dvorjani, celo ministri, in naposled nekega leta sam cesar in vendar je bilo vse zaman. Hruške so zmeraj izginile. To je ljudi bolj in bolj utrjevalo v prepričanju, da je to hruška posebne vrste, da ima čudovito moč, nemara ozdravi skrnino ali celo jetiko, mogoče je njen sad vreden še več ko živa voda. Pripovedovali so o vsem tem in naposled so tudi sami verjeli. In še cesar se je zamislil ter je na vsak način hotel dobiti v roke nekaj teh čudovitih hrušk, zakaj počasi se je postal in mislil je, da imajo nemara hruške čudovito moč, da ga pomladijo za nekaj dolgih let. In ker ni mogel drugače, je napravil, kakor napravijo vsi cesarji ob takih prilikah: napisal je razglas in glasniki so ga raznesli po deželi, ropotajoč spotoma z bobni in piskajoč s trobentami. Razglasil je cesar, da